

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága felperesnek a dr.Keszthelyi Oszkár ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságnál 19.P.II.23.403/2004. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Bíróság 56.Pf.634.472/2008/5. számú ítéletével befejezett perében, amely perbe az alperes pernyertessége érdekében a jogtanácsos által képviselt Biztosító beavatkozott, a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 78. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2009. évi április hó 1. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 120.000 (Egyszázhuszezer) forint felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében 2 millió forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését, aki a háziiorvosa volt. Arra hivatkozott, hogy amikor 1997. szeptember 4-én jelentkezett az alperesnél, akkor a helyettese, dr.M.J. rezidens orvos látta el, és a panaszai alapján húgyúti fertőzést állapított meg, erre gyógyszert adott. Fizikális vizsgálatot nem végzett, a panaszokat, a tüneteket, a diagnózist a betegkartonon nem rögzítette. A gyógyszerek ellenére sem javult az állapota, ezért szeptember 17-én ismét felkereste az alperest, aki akkor megvizsgálta, és megfázást, érdes légzést észlelt, diagnózisként pedig hörghurutot állapított meg és arra gyógyszert írt fel. A betegkartonon ekkor feltüntetett hasi vizsgálatot, és annak negatív eredményét nem tartotta valósnak, mert - állítása szerint - ekkor hasi vizsgálat nem történt. Miután az állapota nem javult, október 6-án újból felkereste az alperest, amikor a vizsgálat közben rosszul lett. Az alperes ekkor felvette a kapcsolatot az Sz. utcai Klinika orvosával, és kérte, hogy fogadják őt másnap, a betegkartonon pedig az alperes azt rögzítette, hogy egy hónapja magas láza van, a vizsgálat során gyomortáji fájdalmat érez, az állapota gyenge, és étvágytalan. Másnap megjelent az Sz. utcai Klinikán, ahol az elvégzett mellkasröntgen eredménye negatív volt, de aznap este jelentkezett erős hidegrázás miatt éjszaka mentő

szállította a Sz. J. Kórházba. Miután a különféle vizsgálatait az Sz. utcai Klinikán már előjegyezték, másnap, október 9-én a fia átvitte őt az Sz. utcai Klinikára, ahol ultrahangvizsgálatot, egyéb vizsgálatokat és október 11-én CT vizsgálatot is végeztek. Az ultrahangvizsgálat a bal vesénél vesekövet és „térfoglaló folyamatot” mutatott, a CT vizsgálat pedig a vesekő mellett, gyulladásos tályogképződést. Emiatt azonnal megoperálták, október 11-én a bal veséjét eltávolították.

Álláspontja szerint az alperes nem a tőle elvárható gondossággal járt el a vizsgálatait során, mert a kórelőzményei, idült betegségei - cukorbetegség, magas vérnyomás, többször visszatérő húgyúti megbetegedés, vesekövesség - ismerete ellenére nem küldte azonnal szakorvosi vizsgálatokra, és e mulasztása miatt alakult ki nála olyan fertőzőes állapot, tályog, amely miatt a bal veséjét elveszítette.

Az alperes a kereset elutasítását kérte és arra hivatkozott, hogy a felperes panaszainak megfelelő vizsgálatokat elvégezte, a diagnózisnak megfelelő gyógymódot előírta. A felperes 1997. szeptember 17-én hastáji fájdalomra nem panaszkodott, de folyamatosan fennálló lázra sem, ezeket a tüneteket csak október 6-án jelezte, amikor szakrendelésre emiatt be is utalta. Hivatkozott arra is, hogy a felperes eltávolított bal veséje egyébként sem volt egészséges, fejlődési rendellenesség miatt ún. zsugor-vese volt, amely visszatérően kövesedett és a magas vérnyomást is okozta. Állandó fertőzőes forrást jelentett, az eltávolításával a felperest hátrány nem érte.

Az elsőfokú bíróság a 2004. február 16-án hozott, az alperest 2 millió forint nem vagyoni kártérítésben és járulékaiban marasztaló, az ezt meghaladó keresetét elutasító 18.P.21.373/2001/83. számú ítéletének fellebbezett részét a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az újabb eljárásban hozott ítéletével az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet. Megállapította az alperes mulasztását amiatt, hogy 1997. szeptember 4-én a kórelőzményi adatok ellenére, az akkori panaszokra, így a vizelési problémákra is figyelemmel nem végeztetett további vizsgálatokat, a dokumentációs kötelezettségét is elmulasztotta, de szeptember 17-én sem rendelte el a szükséges vizsgálatokat. Azt azonban nem látta bizonyítottnak, hogy az alperesnek ezek a mulasztásai okozati összefüggésben állanak a felperes bal veséjének elvesztésével, és azt sem állapította meg, hogy az adott vese eltávolításával a felperest ténylegesen kár érte.

A másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és kötelezte az alperest 2 millió forint nem vagyoni kártérítés és

kamatái megfizetésére. Rendelkezett a perköltségek, valamint az illetékek térítéséről.

A perben kirendelt dr.L.A. szakértő véleménye alapján megállapította, hogy 1997. szeptember 4-én az alperes helyettese megszegte a szakmai szabályokat, mert a felperes panaszait, a talált elváltozásokat és az alkalmazott terápiát nem dokumentálta. Helyettesének mulasztása az alperes terhére esik. A dokumentáció hiánya miatt nem állapítható meg az sem, hogy a felperes ekkor lázra panaszkodott-e. Állítása szerint szeptember 4-én és 17-én is panaszkodott lázra, és ezt a tényállítást alátámasztja az október 6-i vizsgálat során kiállított beutaló, amelyen maga az alperes rögzítette a felperes egy hónapja fennálló magas lázát. Megállapította a másodfokú bíróság azt is, hogy a felperes bal veséjét a képződött tályog miatt kellett kivenni. A tályog kialakulásának ideje szempontjából pedig a lázas állapotnak tulajdonított jelentőséget, és dr.B. szakértő véleménye szerint annak is, hogy másképpen értékelendő ez az állapot olyan betegnél, akinek az ismert kórelőzményei voltak. A szakértői vélemények mérlegelése alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a vesetályog kialakulásához és a vese eltávolításához vezető folyamat kialakulásában az alperes és a helyettese magatartása közrehatott, mert ha a vércukor vizsgálatot szeptember 4-én, majd szeptember 17-én elrendelik, a tályog kialakulásának valószínűsége nagymértékben csökkent volna.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes megsértette az egészségügyről szóló, akkor hatályban volt 1972. évi II. törvény (Eütv.) 43. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakat, és a dokumentáció hiányossága miatt nem tudja magát kimenteni a felelősség alól.

Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy az alperes késedelme nem az október 6-i vizsgálat és a kórházba utalás miatt, hanem a szeptember 4-i és az október 6-i vizsgálat ideje között, amiatt állapítható meg, hogy a felperes vizsgálata és a tályog észlelése későn történt, és ez okozta azt, hogy a veséjét már nem lehetett megmenteni. A szakértők (dr.T. és dr.B.) szerint is az október 6-i vizsgálat és az október 11-i műtét már a kár szempontjából közömbös, itt a szeptember 4-e és október 6-a közötti időintervallumnak van jelentősége. Az alperes mulasztása és a felperes kára között az okozati összefüggés fennáll.

Kifejtette a másodfokú bíróság, hogy a felperes bal veséje 1997. szeptember 4-én még működött. Ha nem így lett volna, azt az alperesnek azonnal észlelnie kellett volna és megtenni a szükséges intézkedéseket. Ezt követően, az október 11-ig terjedő időben vált visszafordíthatatlanná a folyamat, az október 11-i műtét pedig már szükségszerű és elkerülhetetlen volt. Megállapította a felperes veséjének elvesztése mint kár, és az alperes jogellenes magatartása (mulasztása) miatt az okozati összefüggést. Kifejtette, hogy ha a jogellenes magatartás, mulasztás az orvos részéről megállapítható, és ezzel kapcsolatba hozható a káresemény

bekövetkezése, kimentésnek nincs helye. Kimentésnek a jogellenesség körében van helye, vagyis a kimentő félnek kell bizonyítania, hogy az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, vagyis a tevékenysége nem volt jogellenes. Miután az alperes mulasztásával okozati összefüggésben kellett a felperes veséjét eltávolítani, az alperes az Eütv. 43. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerinti kár megtérítésére. Az érvényesített kár összegét nem tartotta túlzottnak, álláspontja szerint az a felperest ért hátrány ellensúlyozására megfelelő.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és helyette a jogszabályoknak megfelelő új határozattal a kereset elutasítását kérte. A jogszabálysértést a bizonyítékok téves mérlegelésében, emiatt a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében, az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt pedig a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértésében jelölte meg. Álláspontja szerint a felperes a kártérítés feltételeit nem bizonyította, de az elvárható magatartás megsértését sem, ezért a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében, és az Eütv. gondossági követelményét megfogalmazó anyagi jogi szabály is sérült.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az orvos kártérítő felelősségét objektív irányba mozdította el, mert a szakvélemények egybehangzó megállapításai ellenére a kártérítési felelősségét megállapította. Önkényesen válogatott a szakértői vélemények megállapításai között, de annak kellő indokát sem adta. Megítélése szerint dr.T.K. szakorvos véleménye olyan összesítő jellegű felülvélemény, amely a legnagyobb jelentőségű bizonyíték, de a másodfokú bíróság éppen ezt mellőzte. Rámutatott arra, hogy a felperes lázas állapotának kezdete a zárójelentés alapján 1997. szeptember 11-e, míg a beutaló szerint 1997. szeptember 6-a, így szeptember 4-én a felperes még nem volt lázas. Ekkor hasi fájdalom sem volt. A tályog a veséje mellett képződött, alapja lehetett a légúti fertőzés, hörghurut is. Gyorsan, órák alatt növekedett, maga a vese pedig már nem volt működőképes, csak gócot jelentett a felperes szervezetében. Amikor 1997. szeptember 17-én megvizsgálta a felperest, akkor hasi vizsgálatot is végzett, amely negatív volt, és ebben az időben nem volt semmiféle adat, amely a vesetályogra vagy annak kialakulására utalhatott volna. A háziiorvosi ellátása és a felperes veséjének eltávolítása között nincs okozati összefüggés. Az Eütv. 43. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértése nem állapítható meg. Az okozati összefüggés szakkérdés, a bíróság ebben a körben a szakértők véleményét nem bírálhatta volna felül. Álláspontja szerint a felperes bal veséjének eltávolításával kára nem keletkezett, mert egy nem működő, ún. zsugor-veséről volt szó, amely csak egészségi problémákat okozott, és dr.T.K. szakvéleménye szerint mindenképpen el kellett távolítani.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes kártérítő felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták, a bizonyítási kötelezettség eljárási szabályát azonban részben tévesen értelmezték, de az érdemi döntés az anyagi jogszabályoknak megfelel.

A felperes által indított kártérítési perben alkalmazandó anyagi jogi felelősségi szabály - a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése - határozza meg, hogy mely tények tekintetében, kit terhel a bizonyítási kötelezettség. A Pp. 164. §-ának (1) bekezdéséből következően a felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy az egészségkárosodása, bal veséjének eltávolítása az alperes jogellenes magatartásának, az 1997. szeptember 4-től október 6-ig terjedő időben történt kezelési hiányosságának, mulasztásának a következménye.

Tény, hogy a felperes egészségkárosodása a bal veséjének eltávolításával bekövetkezett. A felperest terhelő bizonyítási kötelezettség szempontjából azonban közömbös, hogy annak az oka - a vese körüli tályogképződés - pontosan mikor következett be. Ezeknek a körülményeknek az alperes kártérítő felelősség alóli mentesülése körében van jelentősége. A tályogképződés időpontja orvosi szempontból nem állapítható meg, de az biztos, hogy nem 1997. október 6-a után, hanem azt megelőzően, mégpedig abban az időben történt, amikor a felperes az alperes kezelése alatt állt. A felperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek eleget tett, így az alperes csak akkor mentesülhetne a kártérítési felelősség alól, ha kimentí magát annak bizonyításával, hogy az Eütv. 43. §-ának megfelelően a felperes mindenre kiterjedő, szakszerű vizsgálata, panaszainak rögzítése, értékelése és kezelése ellenére következett be a felperes egészségkárosodása.

A bíróságok a felperest terhelő bizonyítási kötelezettséget összekeverték az alperest terhelő kötelezettséggel, és így a felróható magatartás alóli mentesülés bizonyítását is a jogellenesség körébe vonva a felperestől várták el.

A bíróság jogerős ítéletében a szakértői vélemények mérlegelése alapján több hibát, hiányosságot, dokumentációs hiányt állapított meg az alperes terhére, amelyeknek az a lényege, hogy az elmaradt vizsgálat vagy dokumentálás azzal a következménnyel járt, hogy az alperes a saját magatartása miatt nem került abba a helyzetbe, hogy a felperes aktuális állapotát megismerje és a továbbiakban annak megfelelően járjon el.

Az alperes ismerte a felperes kórelőzményét, és az orvosi kartonból a cukorbetegsége, a magas vérnyomása, a vesekő problémái az őt 1997. szeptember 4-én helyettesítő rezidens orvos előtt is ismertek voltak. A perben akkor még II.r. alperesként szereplő orvos előadásából megállapíthatóan az ekkor megjelent felperes tényleges vizsgálata, és az akkor történtek dokumentálása is elmaradt, így nem állapítható meg, hogy a felperes milyen panaszokkal jelentkezett, volt-e láza, ehhez képest milyen vizsgálatokat vagy intézkedéseket lehetett, illetőleg kellett megtennie. Tevékenységéért pedig - miként arra helyesen utalt a másodfokú bíróság - az alperes felelős. A felperes és a helyettesítő orvos előadásából megállapíthatóan a felperesnek ekkor vizelési panaszai voltak, amelyből az orvos húgyúti fertőzésre gondolt, és mint már korábban is, a felperes által kért gyógyszert felírta. A felperes kontrollvizsgálatát azonban nem írta elő, őt nem rendelte vissza, az állapotának alakulását nem követte nyomon, holott ez a kórelőzmények miatt különösen fontos lett volna.

A felperes szeptember 17-én - mert az állapota nem javult - ismét jelentkezett az alperes rendelőjében, amikor már maga az alperes volt jelen. A felperes szeptember 4-i ellátásáról azonban - dokumentáció hiányában - ismerete nem lehetett. A felperes panaszai alapján hörghurutot diagnosztizált, és erre gyógyszert adott, de a felperest kontrollvizsgálatra ő sem rendelte vissza, pedig az előzmények, különösen a vesére kiterjedő probléma miatt - függetlenül a panaszoktól - a célirányos vizsgálatot el kellett volna végeztetnie. Elmaradt a felperes lázmérése, a vércukor kontroll, a vesetájék vizsgálata, amelyek a kórelőzmények miatt kötelezően elvégzendők lettek volna (dr.L.-dr.B. szakértők véleménye). Az alperes akkori vizsgálata, illetőleg annak dokumentálása sem teljes, mert ha volt is hasi vizsgálat és az negatív eredményt adott, a vese állapotára akkor még értékelhető adatot nem szolgáltatott. Ha a felperes előzményi betegségeinek és a panaszainak megfelelő vizsgálatokra sor került volna, a vese kivételének elmaradásához vezető ok felismerésére lett volna esély. A vizsgálatok elmaradása az alperesnek felróható, a dokumentáció hiánya pedig a terhére esik. Az alperes kártérítési felelőssége jogilag ebben áll. E hibákat a bíróság is megállapította, de tévesen értékelte a szakértőnek azt a megállapítását, hogy az okozati összefüggés orvosilag nem állapítható meg. A bizonyítékok - közöttük a szakértői vélemények - mérlegelése, annak alapján a tényállás megállapítása a bíróság feladata. Szakvélemény csak szakkérdésben adható, de abban nem tehető olyan ténymegállapítás, amely a bíróság mérlegelési körébe tartozik.

A bíróság jogerős ítéletében felsorolt hibáknak az alperes kártérítő felelősség alóli mentesülése körében azért van jelentőségük, mert ezek mind a kezelés során, az alperes tevékenységéhez, így annak jogi megítéléséhez kapcsolódnak. A vizsgálatok, illetőleg azok dokumentálása megerősíthette volna, hogy az alperes eljárása megfelelt az orvostól elvárható

gondosságnak. Ezzel kimenthette volna magát a kártérítési felelősség alól, de a dokumentáció hiányossága folytán ettől saját magát zárta el. A bizonyítatlanság következményeit pedig viselnie kell.

A felperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek eleget tett, a kártérítés feltételeit bizonyította, az alperes pedig azzal összefüggésben nem tudta magát kimenteni a kártérítési felelősség alól.

Az alperesnek dr.T.K. szakvéleményét összesítő jellegű felülvéleménynek, és így nagyobb súllyal latba eső bizonyítéknak minősítő érvelése téves. A polgári eljárásjog nem ismeri a kötött bizonyítási rendszert, nem tesz különbséget, és nem állít fel rangsort a bizonyítási eszközök között. A szakértői vélemény, még ha összesítő jellegű is - miként a felülvélemény - csak a bizonyítási eszközök egyike és a többi bizonyítékkal együtt a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelés alá esik a tényállás megállapítása során. A bíróság jogerős ítéletében nem szakmai szempontból, hanem a bizonyítékok mérlegelése körében jogilag értékelte a szakvéleményeket, amely azzal az eredménnyel járt, hogy az alperes nem tudta kimenteni magát a kártérítési felelősség alól.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest a feljegyzett felülvizsgálati illetéknek az állam részére való megtérítésére.

Budapest, 2009. április 1.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró